

Anulu III.

Nro 5.

Fóí'a basericésca.

Organu

pentru cultur'a religioasa a clerului si a
poporului.

Redigeata de

Dr. **Alesandru V. Gram'a.**

10 Martie 1885.

Cuprinsulu:

Demnitatea preotului. — Fundatiunile nationali si confesionali. — Victoru Hugo
si Romantic'a. — Literatura. — Diversitatea între spiritulu Evangeliului dela
Joanu si între celu alu celorlalte Evangelie. — Varietati. — Rogare.

Apare in 10 si 25 st. n. a fie-carei luni.

Pretiulu pre unu anu **3 fl. v. a.**

Blasiu, 1885.

Tipografi'a Seminarului gr.-cat. in Blasiu.

Demnitatea preotului.

Me 'ntrebatu pre mine de ce'n lame óre
Alesumi-am sierviciulu sacrului altariu?
Lasati-me 'n pace! Placutele ore,
Ce am simfttu cu dulce, cu atát'a ardóre
In templulu maretiu, . . . eu spunevasi in daru.

Cu gândulu meu sumbru, cându stám lēnga cruce, —
P'arip'a gândirii, doru-mi cându sborá:
Aceste mominte le-asi nará eu dulce . . .
Dar' simtiu cum tari'a vócei me seduce!
Nu, nu, voua nu le potu tote 'nstrá!

Me 'ntrebatu pre mine fora dumerire,
N'am sciutu cereá unu altu postu mai liniscitu? Cluj
Er' cu mân'a santa o ieu plinu de iubire,
Si me-oprescu cu dēus'a cu o 'nsuffletire
La unu fiu, ce m'ascépta cu-unu doru tainuitu.

Cându ei dormu ferice, in nopti de urgie,
Atunci se me veda eli din cându in cându,
Cum cu felinariulu trecu vale, câmpie,
Pân' ajungu la celu ce trage 'n agonie,
Care 'n bratiemi si-dá sufletulu plapându.

Si cându jertfa mare cu o adorare
O aretu Acelui, care ne-a salvatu:
Ah, atunci pre gene-mi, cá margaritare
Siedu a mele lacrimi Si ori ce incercare
Se le ascundu, in vanu, multu m'am adoperatu!

Si cându corulu suna innuri de marire!
Atunci de-ati sci voi, câtu sum de gloriosu!
A-ti cunosce 'n lume, cá-atát'a jertfire
Este mai pre susu de ori ce fericire.
Si cá acést'a-i postulu celu mai maiestosu!

Adalbertu P. Pitucu
preotu gr. cat. in Berzov'a.

Fundatiunile nationale si confesionali.

„Telegrafulu romanu“ din Sibiu in numerulu 19 din 28 Fauru st. n. a. c. vorbindu despre trecerile dela una confesiune la alt'a redica una acusa grea in contr'a bisericeii noastre si in specie in contr'a capului arhidieceesei noastre. Din cele multe citamu aci numai urmatoarele cuvinte aspre, cá se nu dicemu vetamatorie din acus'a din cestiune: *„In Transilvani'a“* dice numit'a foia, *„venarea dupa suflete (gr. orientale) se urméza acuzi mai veementu cá alta data. Lucrulu se explica usioru. Fundatiunea pentru sant'a unatii se fructifica din an in an. Prin ea s'a scosu dejá religiunea din temel'a ei pusa de Christosu. Pierdutu odata caracterulu ei sublimu, cortesirea este indreptatita, si bietulu preotu dela sate, sciendu cá este bine remuneratu, va castigá cateva suflete, apoi urmarile scisiunei cada asupr'a sufletuluí celuí cu fundatiunea“*.

Trebue se se mire omulu, ce multu si reu sange a causatu pre la greco-orientali fundatiunea Escellentiei Prea Santitului Metropolitu actualu, din carea numai una parte mica e destinata pentru preotii, ce voru zelá pentru sant'a unire. Cum ar' fi si potutu lucrá altu-minurule unu episcopu unitu? Cáce numai nu vomu asceptá, cá unu episcopu gr. catolicu se faca fundatiune pentru preotii, cari prin nepasarea si negliginti'a loru si pierdu turm'a. Au facutu greco-orientali laici fundatiuni multu mai mari cá cea din cestiune a Escellentiei Sale Prea Santitului nostru Metropolitu, si inca le au facutu cá fundatiuni, ce voru avé se figureze sub masc'a de fundatiuni nationale. Si mirare! din fundatiunile aceste nationale numite au eschisu pre mai bine de unu milionu de Romani, intielegemu pre Romanii uniti, si totusi in noi nu au facutu asia multu sange ren. Astufeliu este fundatiunea cea mare alui Gozsidu, dela care insusi fundatoriulu a eschisu apriatu pre toti unitii. Astufeliu este fundatiunea pentru meseriasi alui Andronicu, care in simplicitatea lui temenduse, cá nu cumva se se impartasiésca din ea si unitii, in testamentu si a datu tota silinti'a se definésca confesiunea greco-orientala cátu se pote mai bine, cá astufeliu se fia eschisa ori si ce posibilitate, cá se participe din ea si ver unu unitu.

Se tragemu acum una paralela intre fundatiunile aceste si intre fundatiunea Escellentiei Sale Metropolitului gr. cat. actualu. Escellentiei Sale cá episcopu gr. catolicu, ce si a castigatu averea din bunuri bisericesci gr. catolice, dupa santele canone nu i a fostu iertatu a face fundatiuni decátu singuru numai pentru membrii de ai bisericeii gr. catolice. Si de ar' voi se faca altumintrule, i stáu in cale canonele, care nu-i ierta. Astufeliu Escellentia Sa mergundu pre cale legala numai pentru greco catolici a potutu se faca fundatiune. Éra deca din una atare fundatiune a voitu se iec parte si preotímea, atunci lucrulu celu mai naturalu a fostu, cá in prim'a linia se se impartasiésca din ea preotii aceia, cari nu numai si conservéza turm'a loru incredintiata, ci se silescu a si o si inmulti pre cale legala. Astufeliu totu

lucrulu cu fundatiunea Escellentiei Sale este câtu se pote mai corect, si acést'a va trebui se recunosca si unulu, care e lipsitu de ori si ce credintia.

Cum stà inse lucrulu cu fundatorii laici greco-orientali amintiti? Eli au dispusu de avere frumosa castigata nu din bunuri basericesci, ci prin diligintia si crutiarea propria, si in aintea lumei au voitu se arete, că si iubescu tare natiunea, din care cauza averea loru intréga o lasa spre scopuri nationali. Ei bine, atunci deca si ar' fi intrebatu conscienti'a, ace'a li ar' fi respunsu apriatu, cumcà deca voiescu se arete iubire catra natiune, atunci nu li este iertatu se faca possible si participarea strainiloru la fundatiunea loru, ci singuru numai Romaniloru. Conscienti'a inse de securu li au spusu si ace'a, că si Romanii uniti suntu Romani chiaru asia că si neunitii. Si totusi pre Romanii uniti i au deschisu cu totulu dela fundatiunile loru, fora că se le fia demandatu acést'a ver unu canonu. Intrebamu acumu, ore este fapt'a acést'a fapta nationala? Nimene nu va raspunde cu da. Si noi totusi cându s'au facutu fundatiunile aceste, amu tacutu si amu inghititu si nu amu mai facutu atât'a larma in lume, căta facu densii pentru fundatiunea Escellentiei Sale. Amu tacutu si amu inghititu, desi ne a cadutu tare greu vediendu, că barbatii laici greco-orientali, cându voiescu se faca ceva fundatiuni, atunci iau una direptiune chiaru contraria aceleia, carea o au luat barbatii laici uniti, cari au facutu fundatiuni. Astufeliu dintre barbatii nostri amintimu pre mediculu Dr. Simeonu Ramontianu care fundatiunea sa, ce se administréza in Blasiu, o a destinatu si pentru greco-catolici si pentru greco-orientali, si destuli greco-orientali s'au crescutu cu fundatiunea lui. Astufeliu a facutu Vajda de Soosmezö, a caruia fundatiune érase se administréza in Blasiu. Astufeliu a facutu Tordai si altii. Ce'a ce au facutu inse laicii greco-catolici, ace'a nu a facutu nice unulu dintre laicii greco-orientali. Dela episcopii si clerulu greco-orientalu nu asteptamu nice noi se lucre altumintrule, căce pote niçe pre eli nu i ierta canonele loru, cum nu ne ierta pre noi ale nostre. Inse dela laicii greco-orientali dupa ce au vediutu unu esemplu atâtu de marinosu la laicii nostri, amu fi asteptatu cu totu dreptulu, că se nu eschida dela fundatiunile loru pre mai bine de unu milionu de Romani, precumu nu au deschisu ai nostri pre cele mai doue milione. Amu fi asteptatu acést'a cu atâtu mai vertosu, că celu pacinu in aintea lumei au voitu se arete, cumcà voiescu se faca fundatiuni spre scopuri culturali nationali si nu spre scopuri confessionali. Episcopii nostrii cu fundatiunile loru in prim'a linia au avutu in vedere confesiunea si astufeliu au si facutu dispusetiunile fundationali. Prin urmare lips'a de sinceritate nu li se pote de locu imputá. Laicii greco-orientali inse in aintea lumei au voitu cu fundatiunile loru se treca de Mecenati nationali, si totusi dispusetiunile loru suntu confessionali dela inceputu pana la capetu. Cumcà aici sinceritatea ar' fi deplina, nu potemu dfee nice decum. Episcopii si clerulu nostru cându au facutu fundatiuni, au facutu asia cum au trebuita se faca, si cum altumintrule nu ar' fi potutu

face. Ma si aici deca li a remasu numai una usia câtu de micutia deschisa, au aretatu marinimositate facia cu gr. orientalii. Doveda despre acést'a este Seminariumu celu nou infiintatu din Blasiu, in care s'au primitu si greco-orientali pre langa plat'a cea micutia. Doveda este fundatiunea de pane din Blasiu, din carea nepotenduse impartasi studentii greco-orientali li s'a facutu totusi usiurinti'a ace'a, cá pre langa raspunderea unei sume neimsemnate se se pota si eli impartasi cá si greco-catolicii. Laicii greco-orientali inse ar' fi potutu fora nice una piedeca lucrá si altumintrule, ar' fi potutu aretá multu mai multa marinimositate facia cu noi, ma ar' fi fostu si obligati la asia ceva spre a raspunde cu demnitate marinimositatei laiciloru nostrii, si totusi nu au facutu nice un'a nice alt'a. Unde este aici adeverat'a dorere nationala? Cumcá pote este dorere confesionala intielegemu, inse atunci numéscão pre nume si nu-i mai dée epitetulu de nationala.

In urma cá se revenimu éراس la acus'a cea grea redicata in cuvintele citate in contr'a capului si clerului archidiecesei nostre, amu dorí se scimu, cumcá pentruce „Telegrafulu romanu“ presupune despre fundatiunea acési'a ace'a ce nu este iertatu a presupune despre nice unu omu onestu. Pentru ce presupune, cá Escellentia Sa prin fundatiunea acést'a deca a voitu a premiá pre preotii celi zelosi pentru sant'a unire, sub zelulu acest'a a intielesu zelulu acel'a, care nu are basa in principiile etice crestine si care nu este dedusu din spiritulu crestinu, zelulu acel'a, care intrebuintiéza midloce neiertate spre ajungerea unui scopu in sine banu, cum este sporirea santei Uniri. Noi scimu cá Escellentia Sa cá si ori care altu episcopu sub zelulu pentru sporirea santei uniri intielege zelulu celu crestinu manifestatu prin instructiune cu cuventulu si cu fapt'a. Mai departe nu intielegemu, pentruce „Telegrafulu romanu“ presupune despre clerulu nostru, cá elu nu este capace de unu zelu adeveratu si crestinescu pentru sant'a Unire, ci numai de cortesire. Unde este intielegere adeverata despre poterea cea mare a sentiului religiosu si a religiositatei celei adeverate, acolo nu se presupunu lucruri de aceste chiaru nice despre acel'a, care pote are alta convictiune religiosa.

Acus'a acést'a inse este si una grea vetamare a intregu poporului romanescu. Ea purcede din principiulu falsu, cá poporulu nostru nu are nice una religiositate adeverata si de ace'a este una prada a cortesiriloru si a proselitismului, asia câtu si schimba religiunea dupa ventu. Adeveratu cá poporulu nostru nu are ace'a éducatiune religiosa, carea o au alte popore culte din Europ'a; adeveratu este si ace'a, cá poporulu nostru trece mai usioru dela una confesiune la alt'a, deca ace'a e un'a din cele romanesci, decum se intempla acést'a la alte popore. Cine a studiatu inse psihologi'a poporului nostru, acel'a scie, cá caus'a aparitiunei acesteia jace cu totulu aire si nu in lips'a sentiului religiosu, despre care potemu dice, cá pre langa tote aparitiunile aceste este totusi e mai puternicu cá la alte popore. La obiectulu acest'a inse vomu reveni de alta data.

Victor Hugo si Romantic'a.

Mai tote foile nostre au adusu in dilele trecute scirea despre serbarea aniversarei de 83 de ani a poetului francesu Victor Hugo, unulu din celi mai mari, deca nu celu mai mare poetu alu tempului nostru. Ma unele din ele au adusu si ceva notitie biografice relative la barbatulu acest'a mare, éra altele si unele trasuri mai multu seau mai pucinu adeverate cu privire la caracterulu si ideile lui politice.

Ce ne atinge pre noi, precum totu de a un'a, asia si acum aprobamu din inima portarea acést'a a jurnalisticéi nostre mai cu sema politice, care mai ese din cându in cându din politic'a cea trecutoria si nemultiuimitoria, spre a pasce ochii publiculu la contemplarea spiriteloru omenesci celoru mari si a producteloru celoru nepieritorie ale spiriteloru acestor'a.

Pentru foi'a nostra, carea din cându in cându conformu poteriloru ei celoru modeste s'a ocupatu cu atari barbati mari si cu cugetele loru, Victor Hugo nu este una persona cu totul nona. Inca in anulu trecutu in câteva sime amu fostu indigitatu, câtu de nefericitu a fostu procesulu religiosu, ce s'a desvoltatu in sufletulu lui dela teismulu celu mai curatu crestinu catolicu pana la panteismulu celu mai rece, care deca mai are ceva frumosu, atunci are numai pentru ace'a, pentrucá este scaldatu in geniulu lui celu inaltu poeticu, care este in stare a intineri si ce este betranu si a inverdi si ce este uscatu. Nu amu voitu inse prin ace'a a negá nice de cum si nice câtu de pucinu superioritatea cea eminenta a geniului lui poeticu; ma nunumai cá nu amu voitu, ci ace'a o amu admiratu totu de a un'a si si acun nu o potemu admirá destulu. Ce amu voitu noi, a fostu numai a aretá, unde pote se ajunga in privinti'a religiosa si unu geniu estraordinariu cá Victor Hugo, deca adevverulu crestinu nu a strabatutu in inim'a lui asia adencu, câtu nemic'a se nu-lu mai pota smulge afora. Si asia ceva nu ni se pote luá in nume de reu, căce ori si câtu de mare se fia omulu, in urma totu omu este, omu supusu gresieleloru si retaciriloru, si chiaru pentru ace'a amu datu inca atunci espresiune sperantie, cuncá unu geniu de marimea lui Victor Hugo celu pucinu din usi'a momentului, cându privirea si a unui omu de rendu este mai agera si mai departe vedietoria, va observá câtu e de retacita calea, pre care in privinti'a religiosa a mersu de tempu asia indelungatu si pote in unu minutu va percurge indareptu calea ace'a, la care altii mai inferiori ar' avé lipsa de aui intregi, căce: „*potentes potenter agunt*“.

Déca acun dupa unu anu revenimu éra si la barbatulu acest'a, de a carui nume este plina Europ'a, si in a carui producte classice se desfetéza mii si mii de omeni, atunci o facemu pentru a completá de una parte ce'a ce au scrisu despre elu foile nostre cu ocasiunea aniversarei a 83-a a nascerei sale, éra de alta parte pentru a completá in câtu-va cele díse despre elu in anulu trecutu alu foiei nostre.

Victoru Hugo in literatur'a frumosa este capulu asia numitei scoli ro-

mantice. Ma' nu numai capulu scolei acesteia, ci potemu dice, că elu principiele scolei acesteia in literatur'a frumoasa le a aplicatu in gradulu celu mai inaltu, preste care mai susu cu greu se va mai redică ver odata unu moritoriu.

Se nasce inse acum intrebarca, că ce este si ce principie are scol'a romantica in literatur'a frumoasa? In ainte de tote că caracteristic'a principala a scolei romantice insemnamu, că ea este unu productu alu religiunei crestine. Scol'a romantica nu este altu ceva decâtu religiunea crestina cu principiele ei cele eterne aplicate in artile cele frumoase ale poesiei, picturei, arhitecturiei si asia mai departe. Se numesce scol'a acést'a cu numele de *romantica*, pentrucă mai antâiu s'a nascutu in evulu de midilocu la poporele de origine romana, precum Francesi, Italiani si Spanioli. A dou'a caracteristica a scolei acesteia stă in ace'a, că ea in opusetiune cu scol'a cea antica a Greciloru si Romaniloru in producerea frumosului considera mai multu partea cea spirituala a omului decâtu cea corporala, in aintea ei omulu este mai antâiu spiritulu si numai dupa ace'a corpu, mai antâiu este una fiientia plina de sentieminte nobile sufletesci si numai dupa ace'a una fiientia cu aplicari trupesci, mai antâiu unu cetatianu alu paradisului si numai dupa ace'a unu peregrinu in valea plangerii. Prin acést'a devenindu campulu frumosului multu mai estinsu decâtu la anticii Greci si Romani, de sine se intielege, că si fantasiei i s'a deschisu in scol'a acést'a unu rolu multu mai mare decâtu cum l'a avutu la anticii. Astufeliu frumosulu in scol'a romantica este nunumai mai spiritualu, mai intimu, mai liricu, ci si mai sublimu si mai fantasticu decâtu la anticii. De unde terminulu de fantasticu câte odata coincide cu terminulu de romanticu.

In paganismulu anticu scol'a romantica nu s'a potutu nasce nice decum, nu s'a potutu nasce, căce paganismulu nu s'a potutu redică nice odata pana la ide'a ace'a curata si sublima despre omu, pana la care s'a redicatu religiunea crestina. In paganismu spiritulu a fostu asia dfcundu prea trupescu, decâtu că in midiloculu lui se se pota nasce una scola că cea romantica, omulu a fostu prea realu, decâtu că fantas'ia se nu dé de picdeci la totu pasiulu. De unde precum crestinismulu apare că unu liberatoriu alu omului din catenele sensualitatei, asia scol'a romantica apare că una liberatoria a frumosului din catenele realitatei. Una lume noua, una lume necunoscuta celoru vechi a deschisu religiunea crestina frumosului, si frumosulu lunei acesteia vine in ainte sub numele de romantica.

Direptiunea romantica a domnit preste totu decursulu evului de midilocu. Catra capetulu evului mediu inse a fostu inceputu a degenerá in una nimicire obscura a totu ce e trupescu, in una despretiuire nesanetosa si estravaganta a totu ce e lumescu. A patitu romantic'a că óre cându miserulu Tertullianu, care desfetanduse prea multu in adeverulu eternu si tientindusi ochii prea multu catra ceriu, in urma l'a cuprinsu una grétia de totu ce e trupescu. Direptiunea acést'a a fostu cu totulu gresita, căce romantic'a cea adeverata liberéza numai spiritulu, trupulu inse nu-lu omora, arunca numai

una lumina noua, una lumina ceresca preste lume, inse nu o aprinde, cá se se prefaca in cenusia. Ea sustiene numai ecilibriulu celu adevveratu intre spirita si trupu, ecilibriulu propusu de adevverulu crestiniu, nu arunca inse trupulu si lumea intréga in infernu, căce si aceste suntu creaturile lui Domnedieu menite si ele a se clarificá la olalta cu sufletulu in díu'a cea mai de pre urma.

In contr'a romanticeia acesteia degenerate a trebuitu se se nasca una reactiune ore careva, si reactiunea acést'a s'a si nascutu cu capetulu evului de midilocu si inceputulu evului nou in asia numit'a epoca a renascerei literaturei antice. Reactiunea pretindeá nunumai, cá trupulu si lumea se li se redé drepturile rapite de romantic'a cea degenerata, ce'a ce ar' fi fostu in dreptu a pretinde, ci a mersu si mai departe, a parasitu romantic'a cu totulu si a satoritu cá una lege oresicum metafisica a frumosului imitatiunea pana si in form'a esterna a anticeia. Numai tare pucini au fostu aceia, cari au recunoscutu ce este in eternu bunu in romantica, si acést'a o au deosebitu de estravagantiele si partile ei cele rele. Intre acestia mai insemnatu este Spaniolulu Miguel Cervantes, care in opulu seu celu neperitoriu Don Quixote, monumentulu celu mai stralucitu alu literaturei comice, a sciutu incungiuirá tote erorile si scaderile romanticeia, pre cari le a si combatutu cu satíra ardieteria, inse totu odata a si folositu partea cea buna a romanticeia cá pucini altii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Romantic'a in sine inse, încátu ea se tiene intre marginile prescise de estetic'a-i propria, a fostu cu multu mai frumoasa si mai atragutoria decâtu cá se pota remané uitata, si decâtu cá una furtuna, precum a fostu epoc'a renascerei literaturei antice, se o pota spulberá pentru totu de a un'a. Din caus'a acést'a dela revolutiunea francesca in coce multi barbati de talentu mare s'au silitu a o reinviá érasí. Astufeliu au facutu in Franci'a mai cu sema celebrulu Chateaubriand, éra in Germani'a mai cu sema fratii Fridericu si Wilhelm Schlegel. Si mirare! Unu mare aperatoriu si veneratoriu alu romanticeia a fostu si este si Victor Hugo. Ma potemu díce, cá romantic'a in geniulu lui celu mare a seceratu unu triumfu, cum pote ea ins'asi nu l'a speratu in secululu alu nonesprediecele.

In lume inse tare multe lucruri suntu cu potintia; de multe ori chiaru si ace'a, la ce nu ar' fi cugetatu omulu nice odata. Astufeliu este cu potintia si ace'a, cá unu inimicu alu basericeia crestine se fia unu aperatoriu si unu veneratoriu alu romanticeia, care este productulu celu mai stralucitu alu basericeia crestine pre tereaulu literaturei frumose, alu romanticeia, carea nu este altu ceva decâtu religiunea crestina imbracata in vestimentulu frumosului.

Cu tote aceste pre dreptulu se intréba omulu, cum a fostu si este cu potintia, cá chiaru si unu geniu de rangulu lui Victoru Hugo se pota uní astufelin la olalta foculu si ap'a, seau mai aspru disu, se vina astufeliu in contradicere cu sine insusi, se primesca de bunu fructulu si se lapede arborele,

ce l'a produsu, se bé apa din riu, si se blasteme isvorulu, de unde curge? De ce inse nu este capace unu spiritu mare, candu acef'a este cuprinsu de una patima ore care? Dauna, de una mia de ori dauna, cá unu spiritu grandiosu cá Victor Hugo s'a plecatu prea tare ideiloru filosofice ale tempului nostru, ideiloru acelor'a, cari si afla meritulu celu mai mare in negarea religiunei crestine. Patim'a ace'a neexcusabila de a placé publicului infectatu de ideile aceste l'au facutu, seau mai bine disu, l'au sedusu, cá se primesca si venereze asia multu romantic'a si se lapede crestinismulu, parintele si sorgintea ei. Contradicerea, in care au ajunsu prin acést'a a fostu mare, si lupt'a spre a se smulge din ea a fostu grea chiaru si pentru unu barbatu de spiritulu lui. Cá totusi inse se se mantue de ea, cu multa greutate si a creatu unu sistemu ore care filosofico-religiosu, din care se pota deduce romantic'a chiaru asia de bine cá si din religiunea crestina. Unu panteismu óre care poeticu, unu panteismu nu scrisu cu fruntea increftta de cugetare, ci unu panteismu cantatu pre lira este sistemulu acest'a alu lui. Panteismulu acest'a si l'a depusu mai cu sema in opulu seu numitu „Legende des siecles“ = legend'a seculiloru. Astufeliu s'a incercatu Victoru Hugo a fi romanticu fora de a fi crestinu. Romantic'a inse este cu multu mai legata de crestinismu, decâtu cá cineva primindu-o pre ea se pota lepadá crestinismulu cu totulu. De aci vine de prin tote scrierile lu Victor Hugo stralucesce crestinismulu cu una lumina mai mare seau mai mica chiaru si fora voi'a lui. Eroii si personele lui cele mai insemnate in portarea si in modulu loru de cugetare suntu forte adeseori crestini cu sufletu si trupu, crestini, cari de panteismulu lui nu voiescu se scie nemic'a, ma se pare, cá nice nu intielegu din elu nemic'a. Cu câtu ar' fi multe din scrierile lui mai atragatorie si mai pline de unctiune, candu si autoriulu ar' semti asia, precum semtiescu eroii si personele sale! Ma potemu díce, cá gresiel'a cea mai mare in scrierile lui este atunci, candu eroii si personele sale le lasa se filosofeze in spiritulu lui. Atunci lucrulu devine nenaturalu in unu gradu mare, si frumseti'a poetica, ce Victor Hugo atátu de bine scie se o verse pretotindine, si pierde multu din poterea, originalitatea si naturalitatea ei; atunci fantasi'a lui cea admirabila de vivacitate in sborul ei i se pare omului, cá ajunge in nescie locuri atátu de grele de percursu, câtu numai cu greu si pote face cale, Columbu ajunge in morastinele marei atlantice si vulturulu lovitu in drumulu lui de venturi sta se cada diosu. Pentru ce unu geniu de rangulu lui Victoru Hugo si creéza cu voi'a atari dificultáti, cari nice unu folosu nu i aducu, ci numai daune destule?

Mare este in adeveru geniulu poeticu a lui Victoru Hugo. Testimoniu adeveratu despre acést'a este multimea scrieriloru lui si setea, cu carea au fostu totu de a un'a primite de publicu. Geniulu lui inse ar aparé in una splendore multa mai mare, deca ignorandu patimile si scaderile tempului nostru, ar' fi remasu in regiunile cele inalte destinate spiritelor mari cá a lui. De acoló crestinismulu ar' fi fostu in stare a-lu privi cu alti ochi, si ajutoriulu,

ce -i l'ar' fi prestatu religiunea acést'a a totu ce e bunu si frumosu, ar' fi fostu mare, éra Victor Hugo prin acést'a multu mai mare decum este ¹⁾).

Literatura.

„*Symbolae ad illustrandam Historiam Ecclesiae Orientalis in terris coronae S. Stephani*“.

Eruditulu professoru la facultatea teologica dela universitatea reg. din Oeniponte (Innsbruck) Dr. Nicolau Nilles din ordulu Jesuitiloru inca la anulu 1879 a inceputu a edá Tom. I. alu opului seu „*Kalendarium utriusque Ecclesiae Orientalis et Occidentalis*“ intru care de dupa calendariile ambeloru baserice cu multa eruditiune a pertractatu *serbatorile cele nemisicatorie* de preste anu.

Nu multu dupa acést'a, la anulu 1881 cá continuare a esitu tomulu II. alu numitului calendariu, in care cu cunoscentia profunda a asiedimenteloru basericeii orientale a tractatu nu numai despre insemnatatea serbatoriloru schimbatiose (mobile) de preste anulu basericescu, ci de odata cu o chiaritate desléga cestiunile de diferentia dogmatica si disciplinaria intre ambele baserice, cu argumente ponderóse refrange parerile retacite ale unoru scrietori referitorie la acele diferentie, si deslucisce conniventia anului basericescu alu ambeloru baserice.

Ulteriór'a continuare a cercetariloru sale, respective a Calendariului, numitului auctoru a anunCIatu dejá la finea tomului II alu opului seu.

Si éta ace'a continuare sub titul'a de mai susu stá cá inca in lun'a curente se parasésca tipariulu.

Deca venerandulu auctoru prin cele doue opuri ale sale mai susu atinse a castigatu renume si drépta recunoscentia pentru cercetarile sale puse cu studiu profundu in interesulu ambeloru baserice, dar' mai in deosebi alu basericeii orientale, acuma judecandu dupa indicele opului supramnitu — care dejá a aparutu, suntemu deplinu convinsi, cá lucrarea din cestiune multu va contribuí la cunoscerea istoricéi basericeii orientale de sub coron'a S. Stefanu, si in specie a basericeii nostre gr. cat. romane.

Din bunavointia auctoriului avemu iudemana Indicele opului citatu. Credemu a face unu servitiu bunu V. cleru si totororu celoru ce se intereseza de viétia istorica a basericeii nostre, decumva si mai nainte de aparerea acelu opu, cu indigitarea cuprinsului lu vomu supune atentiunei meritate.

¹⁾ Foile nostre, cari s'au ocupatu cu elu din incidentulu aniversarei, mai tote l'an descriu cá pre unu barbatu, care nu si a schimbatu nice candu convictiunile politice. Acést'a de locu nu e adeveratu. Astadi este ce e dreptu republicanu ultraliberalu. In primulú seu opu inse intitulatu: «odes et ballades», cu care a pasitu in publicu la anulu 1822 este monarchistu pana din colo. Mái tardiu si a schimbatu principiile aceste si pre la 1830 lu vedemu cantandu pre eroii Franciei liberale si chiara si pre Napoleonu. La an. 1848 dupa revolutiunea din Februaru fiendu alesu in Parisu de deputatu pentru adunarea constituanta éراسi lu vedemu intre monarchísti, de unde deodata a saritu in stang'a estrema, si apoi numai de atunci a remasu tutu acoló.

Opulu din cestiune vá constá din VI carti (Libr) seau parti.

Intrebarea I tractédia despre cestiunea óre misionariloru latini potese concede usulu ritului grecescu?

Intrebarea II se ocupa cu intrebarea: óre hirotonirile greciloru dupa primirea unirei sub conditiune trebue seau bá reinnoite?

Intrebarea III va tractá despre ace'a óre ce au de observatu misionarii, cari lucra intre orientali.

Dupa aceste cestiuni mai generale auctoriulu trece la istori'a basericeloru orientale de sub coron'a Ungariei, si incepe cu Istori'a bisericeii române. Anume:

Cartea II.

Despre istori'a unirei bisericeii Româniloru cu Scaunulu Apostolicu.

De-orace partea acésta a opului e ace'a, carea mai tare ne interesédia, vomu dá aci in oresi-carevá resumatu cuprinsulu acestei párti a opului.

Capu I. e dedicatu activitatei apostolice a Jesuitiloru in Transilvani'a (pag. 127—141).

Capu II. tractéza despre biserica orientala de sub coron'a Ungariei inainte de Unire, despre originea, conditiunea, religiunea si clerulu bisericeii române (pag. 141—147).

Capu III. se ocupa cu erorile si abuserile, cari au deformatu biserica româna óre candu adevératu catolica pag. (147—160).

Capu IV. de actulu unirei sub Theofilu, de synodulu din 1697 si actele acestuia (161—177).

Capu V. despre intarirea acteloru synodului pana la mortea repentina a lui Theophilu (177—182).

Capu VI. De S. Unire intarita sub Metropolitulu Athanasiu. Partea acést'a forte interesanta tractéza despre tote impregiurarile si starea bisericeii si a S. Uniri sub Athanasiu, despre synódele din 1698, 1700, 1701, 1702, 1703, 1707, 1711. Despre starea scolastica si fundationala (182—390).

Cartea III.

Tractéza despre istori'a bisericeii unite a Romaniloru cu Scaunulu Apostolicu.

Capu I. incepe cu vacanti'a scaunului de Alba-Julí'a, si se intregesce cu tote circumstantiele alegerei, pedecile intaririi celui alesu de Episcopu, de pedecile infintiarei diecesei Fagarasiului, de bull'a infintiarei si altele (393—461).

Capu II. de episcopatulu lui *Joanu Pataki* (1721—1727). Cu synodulu generalu din 1725, cu mutarea scaunului episcopescu la Blasiu s. a. (462—479).

Capu III. de Directoratulu lui *Adamu Fitter* si actele acestuia, precum si ale synodului din 1728 (480—497).

Capu IV. de Episcopatulu lui *Joanu Imocentiu Klein* (1730—1751) cu tota activitatea acestuia pusa la curtea imperiala in caus'a bisericeii si a natiunei. De synodele celebrate sub acést'a, de transferarea scaunului

episcopescu la Blasiu, de teologii scaunului episcopescu, de exceptiunea facuta contr'a promulgarei insuficiente a diplomei Leopoldu II., despre visitarea Episcopiei Fagarasiului prin episcopulu Muncaciului si despre actele de sub vicariulu Apostolicu (1746—1751) s. a. (pag. 497—605).

Capu V. tractéza despre Episcopatulul lui *Petru Paulu Aaronu*, impreuna cu activitatile si relatiunile acestui Episcopu cu societatea Jesuitiloru, apoi de fundatiunea seminariului facuta de catra Episcopu (pag. 605—622).

Capu VI. se ocupa cu vicariatulu si episcopatulul lui *Athanasiu Rednik* (1764—1772) (pag. 622—639).

Capu VII. de episcopatulul lui *Gregoriu Maioru* (1773—1782), despre fundatiunea din Blasiu, de infiintiarea diecesei Oradei mari, de incetarea deregatoriei teologului si resignarea lui *Maioru* (640—622).

Capu VIII. de episcopatulul lui *Joanu Bobu* (1783—1830) petrac-tandu-se discordiele intre Episcopu si basiliti, infiintiarea Capitulului, synodulu pregatitoriu la conciliulu plenariu alu Ungariei din an. 1822, testamentulu lui *Bobu* si latirea diecesei Oradei mari (657—674).

Capu IX. tractéza despre sucesorii lui *Bobu*, de restaurarea metropoliei Albei-Julia, de episcopatulul lui *Leményi*, a lui *Sterc'a Siulutin*, de infiintiarea provinciei metropolitane, de starea metropoliei restaurate, apoi de synodele provinciale mai alesu celu din 1872, si synodele diecesane din Episcopatele sufragane. Si cu acésta se incheia istori'a bisericeii române (665—697).

Cartea IV.

Tractéza despre istori'a unirei Serbiloru cu Scaunulu Apostolicu.

Cartea V.

Despre unirea Rutheniloru st a Armeniloru.

Si in urma

Cartea VI.

Cuprinde in sine Apendicele, seau documentele referitorie la cele 5 carti. Din acestu Indice se cunosce, cá in opulu din cestiune, in parte mai bine de diumetate se tractéza despre istori'a bisericeii române (adeca cam 570 pagine). Si inca acésta istoria se pertractéza din tote punctele de vedere, atingundu cestiuni si impregiurări de cele mai ponderose, deslucindu-le acele pre bas'a aloru mai multe documente pana aci necunoscute.

Auctoriulu adeca intru elaborarea opului seau s'au folositu nu numai de documentele affatorie in deosebite Archive, anume din Rom'a, Zagrabi'a, Vien'a, Alb'a-Julia, Temisior'a, Sibiu, Strigoniu, Oeniponte, Budapesta, si de istoriculu ordului Jesuitiloru, ci încátu scimu densulu in anii de mai inainte spre completarea studiului seu a visitatu mai tote Episcopatele bisericeii orientale din Ungari'a, Transilvania, Romani'a, Bulgaci'a, Serbi'a si Croati'a.

Din partene dorimu, cá opulu din cestiune atátu de interessantu pentru

baseric'a nostra se afle câtu mai multi cetitori si partinitori, éra venerandului auctoru i ceremu dela Ddiu potere si viétia indelungata, cá se pota lucrá cu succesu intru interesulu basericeii nostre.

J. B.

Diversitatea între spiritulu Evangeliului dela Joanu si între celu alu celorlalte Evangelie.

De candu s'a inceputu critic'a moderna destructiva a Santei Scripturi mai antaiu in Angli'a, apoi in Germani'a si mai pre urma in Franci'a, de atunci mai toti atacatorii Santei Scripturi au facutu pre publicu atenta la diversitatea, ce este între spiritulu dominantu in Evangeliulu dela Joanu si între spiritulu dominantu între celelalte trei Evangelie. Resonamentulu loru este urmatoriulu.

Isusu celu descriu in cele trei Evangelie dela Mateiu, Marcu si Luc'a este cu neporintia se fia identicu, se fia totu aceasi persona cu Isusu celu descriu in Evangeliulu dela Joanu. In cele trei Evangelie de antaiu Isusu este unu Rabi jidovescu, care predica poporului in unu stilu classicu popularu una moralitate multu mai inalta decâtu cea din Testamentulu vechiu, una specie de moralitate clarificata, fora de a se ocupá de locu cu cestuni dogmatice si metafisice. In cele trei Evangelie de antaiu Isusu este unu oratoru tineru popularu, care sbicuieste amaru defectele morali ale poporului seu. De aci critic'a cea aspra a portarei Fariseiloru si Saduceiloru; unu oratoriu popularu, care se silese a impriná in sufletulu poporului seu principie morali mai frumoase, mai curate si mai inalte decâtu acele, ce le profesáu conducutorii lui. Din caus'a acést'a Isusu in cele trei Evangelie vorbesce mai numai poporului de rendu, care-lu urmă cu multimea, éra invetiailoru jidovesci numai forte pucinu, si mai numai atunci, candu eli cercáu ocașiunea, cá se-lu prinda in cuvinte, seau cá se-lu pota denuntia poterei de statu cá pre unu resvretoriu. Tota predic'a lui Isusu din cele trei Evangelie de antaiu are caracterulu unui barbatu versatu in Scriptur'a Testamentulu vechiu, inse a unui barbatu, care ideile morali aflate in Testamentulu vechiu le a reflectatu in sufletulu seu in un'a curatania si una frumsetia admirabila, pana la carea nice unu invetiatu jidovescu nu s'a potutu inaltia nice odata. Éra modulu lui de vorbire este câtu se pote mai viu si mai popularu, asia câtu si astadi dupa mai doue mii de ani farmeca si incanta pre cetitoriu si ascultatoriu.

Cu totulu altulu este Isusu celu descriu in Evangeliulu lui Joanu. Aci Isusu nu mai este invetiatoriulu celu popularu, dupa care amblá multimea uitandu-si si de nutrimentu; nu mai este oratoriulu celu tineru popularu, ce predica poporului moralitatea cea mai corecta in stilulu celu mai frumosu popularu; nu mai este Rabi, care propune poporului Testamentulu vechiu clarificatu si curatitu de adausaturile Fariseiloru si Saduceiloru; nu mai este criticulu celu aspru alu portarei conducutoriloru poporului seu, ei Isusu in Evangeliulu dela Joanu deodata se preface in unu teologu subtilu, care nu

mai invetia poporul sub ceriulu liberu, ei se disputa in Jerusalmu in baserica si aire cu invetiatiî Jidoviloru asupr'a consubstantialitatei Fiului cu Tatalu; este dogmatistulu, care pasiesce inaintea publicului seu cu dogme cu totul noue; este metafisiculu, care desvolta natur'a lui Domnedieu dupa principie pana atunci cu totul necunoscute. Ma Rabi celu jidovescu din cele trei Evangelie da antaiu, Rabi celu versatu numai in Testamentulu vechiu, in Evangeliulu lui Joanu apare deodata cá unu invetiatu versatu in filosofia, moralistulu celu placutu alu celoru trei Evangelie de antaiu, pre care atátu de usioru lu intielegeá poporul, se preface in Evangeliulu alu patrulu in unu dogmatistu subtilu, pre care ascultatorii de abié lu voru fi preceptutu.

Invederatu se vede de aci, dicu criticii, cumcá autoriulu Evangeliului dela Joanu este unu falsificatoriu, care trairu mai tardiu cu multu decátu celialalti trei Evangelisti, si a creatu unu Isusu infectatu cu tote dogmele sale, cá acestor'a se li pota dá una auctoritate apostolica.

Astufeliu este resonamentulu criticeî celei destructive cu privire la diversitatea spiritului dominantu in cele patru Evangelie. Ma criticii destructivi se incredu atátu de tare in puterea argumentului acestuia adusu in contr'a fidedignitatei Evangelieloru, cátu unulu dintre eli, ma potemu dice cá celu mai infocatu si mai increditu, David Strauss crede firmu, cá deca in celi nouespediece seculi espirati dela Isusu pana astadi aru fi fostu cunoscute numai cele trei Evangelie de antaiu, anume alui Mateiu, Marcu si Luc'a, si astádi deodata s'ar' aflá si Evangeliulu lui Joanu, atunci nimene in lume nu l'ar' primí de autenticu, si ori si cine ar vedé, cá altulu este Isusu din Evangeliulu dela Joanu si altulu celu din celialalti trei Evangelisti. Impregiurarea inse, cá din tempurile cele mai vechi se veneréza in baserica de crestini toti patru Evangelisti, au facutu de eli nu au observatu diversitatea, ce este intre eli.

Obiectiunea acést'a a adversariloru dedusa din diversitatea intre Evangelistulu Joanu si intre celialti trei, trebue se marturisimu, cá este puternica, ma potemu dice, cá cea mai puternica intre tote obiectiunile, ce le facu in contr'a fidedignitatei Evangelieloru. Puterea acést'a mare inse o are obiectiunea acést'a a loru numai pana atunci, pana candu consideramu lucrulu abstragundu dela impregiurarile si dela scopulu, ce l'au avutu celi patru Evangelisti cu scrierile loru. Indata ce inse consideramu obiectiunea acést'a dedusa din diversitatea amintita a Evangelieloru asia precum trebue considerata, va se dica la lumin'a impregiurariloru si a scopului Evangelistiloru, numai decátu obiectiunea si pierde tota puterea sa convingutoria si fidedignitatea Evangelieloru apare inca si mai puternica in urm'a obiectiunei acesteia.

Inainte de tote trebue se constatamu, cá intre Evangeliulu dela Joanu si intre cele trei Evangelie sinoptice este in adeveru ore care deosebire. Deosebirea acést'a inse nu este nice decum asia de mare, cátu invetiaturile dominante in evangeliulu dela Joanu se fia cu totul straine in celelalte Evangelie, cáce chiaru cestioni de dogmatic'a inalta crestina si cestioni metafisice,

cari forméza partea cea mai insemnata in Evangeliulu lui Joanu, se atingu pre ici colo si in cele trei Evangelie de antaiu. Asemene modulu celu poporalu de a propune principie etice, care constinsece partea cea mai mare a Evangelielu dela Mateiu, Marcu si Luc'a, nu este nice decum necunoscutu in Evangeliulu dela Joanu. Asia amintim numai vorbirea cea minunata a Mantuitorului, ce dupa Joanu o a ticutu imediatu inainte de intrarea sa in gradin'a Getsimani, unde apoi a fostu prinsu si datu spre morte, vorbirea ace'a, care este testamentulu celu mai minunatu, ce unu magistru l'a lasatu orecaudu discipuliloru sei.

Inse ori si câtu de mare se fia diversitatea acést'a, ea nice decum nu pote se fia adusa de argumentu in contr'a autenticitateri si fidedignitateri Evangelielu. De atare argumentu numai atunci s'ar' poté aduce, candu diversitatea acést'a ar' fi potentiata pana la contradicere, seau celu pucinu, candu din impregiurarile si scopulu Evangelistiloru nu s'ar' poté nice decum esplicá si intielege. Nice un'a inse din aceste nu se intempla. Anume contradicere intre ele nu se afla. Câce pentrucá la Joanu prevaléza mai multu elementulu dogmaticu, éra la celialti mai multu elementulu eticu, nu se pote nice decum dce, cuméa este intre ele contradicere. Deca s'ar' poté dice acést'a, atunci si despre unu autoriu, ce a scrisu si opuri dogmatice si si etice, s'ar' poté sustiené, cá a venitu in contradicere cu sine insusi. Éra diversitatea se pote esplicá forte usioru si forte naturalu din impregiurarile si scopulu celoru patru Evangelisti. Acést'a se vede din urmatoriele:

Este cunoscutu si constatatu, cá cele trei Evangelie sinoptice s'au scrisu multu inainte de Evangeliulu lui Joanu, cea ce chiaru nice inimicii nu néga. Ele s'au scrisu asia dicundu, candu crestinismulu de abié erá in léganu. De aci de sine a urmatu, cá eli au avutu mai multu in vedere scopulu acel'a, cá crestiniloru celoru de curundu intorsi se li de in mana una notiia-scuria despre Isusu. Cestiuni dogmatice eli au atinsu numai tare pucine in Evangelielu loru. Asia ceva pre atunci nice nu erá de lipsa deoparte pentrucá atari cestiuni ar' fi remasu neinteligibile pentru nescé cretini de abié intorsi, de alta parte, pentrucá acele inca nu au fostu pana atunci de nimene atacate. Si cum si poteau se fia atacate, candu crestinismulu de abié atunci erá in dorerile nascerei? Spre scopulu acest'a, dupace nice unulu nu si a propusu a scrie totu ce a invetiatu si ce a facutu Isusu, unulu fia-care din eli, a alesu din invetiaturile si faptele lui Isusu numai ace'a, ce erá mai acomodatu spre a intari pre cretinii celi de curundu intorsi in credint'a, cá Isusu este Mesia. Mai acomodatu inse spre scopulu acest'a nu erá nemicu cá invetiaturile cele poporali si usiore de intielesu ale Mantuitorului si minunile lui. Si in adeveru, cá cele trei Evangelie de antaiu nu cuprindu decâtu mai numai lucruri de aceste tare acomodate scopului loru. Vorbirile cele teologice profunde ale Mantuitorului, ce le a ticutu in Ierusalimu in corvorbirile cu Judeii celi invetiati, eli le au omisu mai de totu, cá pre unele, ce nu eráu pentru scopulu loru.

Cu totul altmîntrele inse au fostu impregiurarile si scopulu Santului Joanu Evangelistulu. Pre tempurile candu a scrisu elu Evangeliiulu, esistá deja una teologia crestina desvoltata. Cetitorii lui nu mai eráu crestini de curundu intorsi neinitiati inca in adeveturile crestine, ci eráu barbati deplinu instruiti in misteriele crestine. Afora de ace'a pre tempurile, candu a scrisu elu Evangeliiulu, eráu dejá si nu pucinu eretici mai cu sema gnostici, cari atacáu cu veemintia misteriele aceste. Astufeliu Joanu Evangelistulu nu mai poteá scrie in modulu acel'a simplu, in care au scrisu celilalti trei Evangelisti, nu mai poteá se se multumésca numai cu espunerea vorbiriloru celoru populari ale Mantuitoriiului nostru, ci reflectandu la impregiurarile sale si la cetitorii sei trebuieá se se dimita in mai tote profundimile teologiei crestine, deca voieá se-si intarésca pre cetitorii sei in credintia si pre eretici se-i combata cu succesu. Spre scopulu acest'a nemicu nu a fostu mai acomodatú decátu vorbirile cele profunde teologice ale Mantuitoriiului tienute in Jerusalemu, pre cari celilalti Evangelisti numai pentru ace'a le au fostu omisu, pentrucá eli pentru scopulu lorú nu aveáu lipsa de ele. Astufeliu deca este iertatu a face una asemenare, atunci amu poté dice, cá Evangelistii sinoptici au propusu crestinitismulu asia precum trebue se fia prepusu copiiloru, căce facia cu misteriele crestine credintiosii celi de antaiu de curundu intorsi eráu mai numai copii. Santulu Joanu Evangelistulu inse l'au propusu asia precum trebue se se propuna celoru, ce se apropia dejá de maturitate, căci pre tempurile aceste crestinii nu mai eráu mai multu copii ci barbati.

Se pote vedé, credemu, din aceste, căta potere are argumentulu inimiciloru dedusu din diversitatea, ce este intre sinoptici si intre Joanu. Se pote vedé inse spre bucuricia nostra sufletésca, si căta intielectiune mai pre susu de fire jace in providintia domnedieésca, care pre crestinii celi de antaiu, inca miruti in Christosu, i a donatu numai cu celi trei Evangelisti usiori de intielesu; pre celi mai tãrdii inse, deplini in Christosu, i a daruitu cu Evangeliiulu celu sublimu dela Joanu. Fia dara pentru inimici diversitatea acést'a unu argumentu alu necredintiei, pentru noi este diu contra unu argumentu despre suavitatea provedintiei domnedieeseci.

Varietãti.

Escellentia Sa Prea Santitulu Metropolitu Dr. Joanu Vancea de Butés'a a plecatu Luni in 9 Martisioru st. n. a. c. cu trenulu acceleratu dela 7 ¹/₂ ser'a la Budapest'a spre a luá parte in cas'a magnatiloru la desbaterea proiectulu de lege referitoriu la reform'a acelei case.

Cassele de Wertheim suntu astãdi forte latite si totu odata cele mai secure iu contr'a furtulu si a foculu. Desi cele mai multe din bisericile nostre suntu misere, cătu nu au lipsa de atari casse. totusi suntu nu pucine si avute, carora pote li ar fi de lipsa asia ceva. Atari casse se afla de vendiare in Brasiovu la Justinianu M. Gram'a comerciante si frate alu

Redactorul acestei foi. Cassele aceste sunt din fabric'a celebra alui L. Fleischer si se pota procura dela numitul depositariu in Brasiovu pre lenga pretiari convenabili in cele mai favorabili conditioni si in tote marimile.

Ni a venit la cunoscentia, cã unii dintre D. D. preoti au trebuit se solvãca pretiulu foiei basericesci din subsidiulu regescu, desi mai inainte Pau fostu platitu la oficiulu protopopescu respectiv. Pream i amu facutu atentã mai inainte, asia i facem si acem pre acesti D. D. preoti, cã fora nice una genare si fora nice una tãma se cãra pretiulu iudaraptu dela oficiulu protopopescu respectiv, cãce noue nu ni s'a tramisu. Èra pre venitoriu acesti D. D. preoti chiaru si la casu de cerere se nu mai strapua pretiulu ataroru oficie protopopesci, ci se-lu tramita de a dreptulu la administratiunea foiei in Blasiu, cãce atunci de securu cã nu voru fi siliti se o platãca de done ori, odata la Redactiune, si odata pre de a supr'a si la oficiulu protopopescu. Ne miramu multu, cã suntu si atari oficie protopopesci, cari in urmã unui zelu nefericitu voiescu se fia partasie Redactiunei numai la incassare, nu si la lucru.

Rogare

adresata Domniloru presiedinti ai corurilor vocale romane.

Inscarinatu de renumitul invetiatu si scriitoriu italianu, contele Angelo de Gubernatis, se-lu informezu detaiatu despre starea poporului romanu din Ungari'a in tote ramurile vietiei publice, afu de lipsa a reflectã in aceste informatiuni si la reuniunile nostre de arte, si deosebitu la corurile vocale ale plugariloru romani.

Neavendu la dispositiune date autentice, rogu pre toti Dnii presiedinti ai corurilor vocale romane, se binevoiãca a me informã pre scurtu despre reuniunile, ce le conducu prin raspunderea urmatorieloru intrebari:

1. Candu s'a constituitu corulu?
2. Are reuniunea si coru mixtu?
3. Numele si ocupatiunea dirigintelui?
4. Arangiãza productiuni publice, si cu ce programa?
5. Momente mai insemnate din istori'a corului?

Aceste informatiuni rogu se mi se tramita mai tarãtu pana in 8/20 a l. e., pentru-cã eu din partemi trebue se terminezu lucrurile mele inca cu finea lunei curente.

Budapest'a, 7 Martie 1885 n.

Cu deosebita stima,

Dr. Corneliu Diaconovich.

(Adress'a: Budapest'a Sugãrut 45) ¹⁾.

Fienducã prin mai multe din parochiele nostre suntu coruri frumose, asia respectivii D. D. preoti ar' face bine, deca le ar' face si pre aceste cunoscute. Red.

¹⁾ Dupa »Viitoriulu«.